

Okamžik doručení do datové schránky

Radim Polčák

Soud	Nejvyšší správní soud
Sp. zn.	9 Afs 28/2010 - 79
Datum	15. 7. 2010
Dostupnost	www.nssoud.cz

Právní věta:

Pro posouzení včasnosti podání účastníka řízení učiněného vůči soudu, je-li předmětná lhůta stanovena soudním řádem správním, není rozhodný ani prvotní okamžik odeslání datové zprávy, ani okamžik, kdy se do datové schránky soudu přihlásí oprávněná či pověřená osoba, nýbrž okamžik jejího dodání soudu.

Anotace:

Nejvyšší správní soud se v tomto případě zabýval interpretačním řešením pravé mezery v zákoně č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon totiž sice detailně upravuje doručování elektronických písemností fyzickým a právnickým osobám, úprava doručení orgánu veřejné moci v něm však chybí. Tento aplikační problém je poměrně závažný, neboť s doručením bývají často spojeny důležité hmotněprávní nebo procesní účinky – v cit. případě tak na stanovení rozhodného okamžiku doručení závisela otázka dodržení procesní lhůty k podání kasační stížnosti.

V této souvislosti je vhodné připomenout, že doručování prostředky elektronické komunikace nelze přímo prokazovat. Například doručení e-mailu tak vytváří při absenci potvrzení adresátem (nebo dokonce v případě námítky) obtížnou důkazní situaci, kterou je třeba zpravidla řešit koherentní soustavou nepřímých důkazů. Jinak tomu není ani v případě doručování datovými schránkami, neboť systém v tomto případě sice zaznamenává veškeré datové toky, nemůže však spolehlivě prokazovat materiální doručení konkrétním osobám (prokázat lze pouze dodání do schránky respektive přístup ke schránce). Z tohoto důvodu zákon v případě datových schránek konstruuje domněnku a fikci doručení, jejichž aplikace umožní přímo prokázat doručení za užití relativně jednoduchých důkazních prostředků.

Zákonná domněnka skutečného doručení zprávy je v případě fyzických a právnických osob založena na hypotéze dodání takové zprávy do schránky adresáta v kombinaci s přístupem k příslušné datové schránce. Fikce pak pracuje s dodáním zprávy v kombinaci s uplynutím lhůty.

Vedle možnosti analogické aplikace uvedené domněnky resp. fikce lze pro stanovení okamžiku rozhodného k posouzení toho, zda byla dodržena příslušná lhůta, analogicky použít též procesní pravidlo, dle kterého je lhůta zachována, je-li v jejím průběhu příslušná písemnost předána k poštovní přepravě. V takovém případě by tedy byla lhůta splněna, pokud

by byla příslušná písemnost odeslána z datové schránky (tento okamžik logicky předchází dodání písemnosti do datové schránky adresáta).

Soud v cit. případě však nepostupoval analogicky ani s jedním řešením, neboť konstatoval řadu specifických znaků situace, kdy na otázce dodržení lhůty fakticky závisí práva a povinnosti účastníků řízení. Možnost aplikace domněnky resp. fikce doručení tedy soud rozumně odmítl s tím, že nelze vyjmout dodržení lhůty z dispozice odesílatele a svěřit jej libovůli příslušného orgánu veřejné moci resp. učinit jej závislým na tom, zda vůbec či jak často příslušný orgán pracuje se svou datovou schránkou.

Druhá možnost, tj. svázat rozhodný okamžik s odesláním písemnosti z datové schránky, se soudu rovněž nezamlouvala, a to hned z několika formálních a materiálních důvodů (viz citace níže). Za pozornost stojí především realistická úvaha ohledně technických charakteristik systému datových schránek, který sice časový údaj o odeslání zprávy eviduje, avšak tento údaj není běžně uživatelům k dispozici.

Soud tedy dospěl k závěru, že za rozhodný okamžik lze považovat dodání datové zprávy do schránky příslušného soudu. Takové řešení ponechává dispozici s okamžikem doručení plně na straně odesílatele, přičemž umožňuje jednoduché prokázání rozhodné skutečnosti (dodání) z běžně dostupné obálky datové zprávy.

Domnívám se, že soud v tomto případě dospěl k interpretačnímu řešení, které je za současného stavu ideální. Aplikace pragmatické metody zohledňující vedle právně relevantních faktorů též technickou charakteristiku příslušného systému zde vedla k řešení, které je právně jisté a současně fakticky efektivní. Díky tomu, že soud akcentoval dispozici odesílatele, bude možné z tohoto rozhodnutí vycházet i ve výjimečných případech, kdy dojde mezi odesláním a dodáním zprávy k neúměrně dlouhé prodlevě způsobené například technickým výpadkem. Zde pak bude možné na základě bezprecedentních podmínek argumentovat právě akcentovanou jistotou odesílatele a konstatovat rozhodný okamžik spíše ve vazbě na zaznamenané či prokázané odeslání.

Za pozornost stojí u tohoto rozhodnutí též *obiter dictum*, kterým se soud vyjádřil k otázce doručování orgánu veřejné moci tam, kde takový orgán nemá nadřazené postavení vůči fyzickým nebo právnickým osobám, ale je v postavení procesní strany. Soud zde formuluje názor, že v takovém případě je třeba namísto shora použité interpretace vycházet z principu rovnosti stran a aplikovat pro všechny účastníky stejná pravidla. Tento názor, byť je nesporně založen na kvalitním argumentu, lze však podrobit kritice z hlediska praktického i právního. Rovnost účastníků je totiž toliko principem (nikoli normou), tj. nemá absolutní platnost a lze se od ní v odůvodněných případech odklonit. Příkladem budiž právě situace vzniklá v důsledku povinností plynoucích ze zákona č. 300/2008 Sb., přičemž je běžné, že některým účastníkům je v tomtéž řízení doručováno datovou schránkou, jiným pak

e-mailem nebo poštou, to pokaždé s jinak konstruovanými domněnkami či fikcemi doručení.

Technicky pak lze namítnout, že odlišný režim doručování by mohl působit velké administrativní obtíže na straně orgánů veřejné moci, neboť jednotlivé datové zprávy nejsou nijak obsahově odlišeny (zprávy nemají příznaky, které by rozlišovaly, zda jde o veřejnoprávní, soukromoprávní nebo procesní komunikaci a tento deficit neřeší ani případné uvedení čísla jednacímho resp. spisové značky). Tam, kde jsou lhůty hlídány automaticky např. elektronickou spisovou službou, by pak bylo nutné zaměstnat na podatelně zkušeného právníka jen k tomu, aby od sebe jednotlivé dokumenty na vstupu i výstupu manuálně odlišil a teprve pak by mohl systém u každé ze tří druhů písemností nastavit správně časový režim.

Právě uvedené však každopádně neznamená, že by právní názor obsažený v *obiter dictu* cit. rozhodnutí byl z podstaty vadný. Pokud bude třeba řešit ad hoc otázku doručování orgánu veřejné moci jako procesní straně, bude tak příslušný soud moci v proporcionálním poměření rovnosti oproti procesní efektivitě zohlednit okolnosti konkrétního případu a po právu od sebe odlišovat fakticky rozdílné situace. Domnívám se v této souvislosti, že prostor by v takovém případě mohla dostat i provokativní pragmatická úvaha rozlišující mezi kvalitou různých orgánů veřejné moci – vždyť jinak je na tom při nakládání s elektronickými písemnostmi úřad s desetičlenným sborem pečujícím jen o podatelnu a starosta vesnice v horách, který, co si neudělá sám, to nemá.

Vybrané pasáže z rozhodnutí:

Je tedy namístě posoudit, jaký okamžik je v případě doručování písemností orgánem veřejné moci, který má postavení účastníka řízení, vůči soudu (též orgánu veřejné moci) prostřednictvím datové schránky rozhodným pro posouzení včasnosti jeho podání. Nejvyšší správní soud v předmětné věci dospěl k závěru, že pokud orgán veřejné moci v postavení účastníka řízení doručuje soudu podání prostřednictvím datové schránky, považuje se toto podání za doručené okamžikem jeho dodání do datové schránky soudu, nikoliv až okamžikem přihlášení oprávněné osoby do datové schránky, jak stanoví § 17 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb.

(-)

Ustanovení § 40 odst. 4 s. ř. s. výslovně stanoví, že lhůta [stanovená tímto zákonem] je zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence anebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit, nestanoví-li tento zákon jinak. S ohledem na dikci citovaného ustanovení se Nejvyšší správní soud nejprve zabýval řešením otázky, zda v předmětné věci není relevantním okamžik odeslání datové zprávy z datové schránky odesílatele, jelikož lhůta je podle citovaného ustanovení s. ř. s. zachována v případech, kdy podání bylo 1) zasláno soudu prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence anebo 2) předáno orgánu, který má

povinnost je doručit. Předmětnou otázku zdejší soud zvažoval také z toho důvodu, že podle § 14 odst. 3 písm. d) zákona č. 300/2008 Sb. se datum odeslání dokumentu nebo provedení úkonu z datové schránky s uvedením hodiny, minuty a sekundy a údaj identifikující osobu, která odeslání dokumentu nebo úkon provedla, eviduje v informačním systému datových schránek jako jedna z informací o datových schránkách.

Nejvyšší správní soud se však přiklonil k názoru, že informační systém datových schránek není ani držitelem (zvláštní) poštovní licence ani orgánem, který má povinnost datové zprávy odesílané prostřednictvím datových schránek doručit. Obdobně jako např. elektronické podatelny pro podání učiněná v elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě (e-mailová podání) je i informační systém datových schránek pouze technickým prostředkem, jehož využitím dochází k přenosu datové zprávy od odesílatele k příjemci (adresátovi). Na tom nic nemění ani ustanovení § 14 odst. 2, věta druhá, zákona č. 300/2008 Sb., podle kterého je provozovatelem informačního systému datových schránek držitel poštovní licence. Rozhodující je skutečnost, že zatímco v případě doručování prostřednictvím držitele (zvláštní) poštovní licence či orgánu, který má povinnost odesílané zprávy doručit, odesílatel zprávu předává třetímu subjektu (přepravci), aby ji ten doručil adresátovi (na základě smlouvy uzavřené mezi odesílatelem a přepravcem), informační systém datových schránek odesílatel sám přímo využívá.

V této souvislosti lze odkázat také na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu k elektronickým podatelnám (dostupnou na <http://www.nssoud.cz>), a to např. rozsudek ze dne 18. 7. 2006, č. j. 5 Afs 77/2005 - 67: „Protože se v případě elektronického podání nejedná o podání prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě jiné zvláštní licence, ani o případ předání podání orgánu, který má povinnost jej doručit, je lhůta ve smyslu § 40 odst. 4, věty první, s. ř. s. zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu.“; či rozsudek ze dne 11. 8. 2006, č. j. 8 Afs 82/2006 - 68: „Ustanovení § 37 odst. 2 s. ř. s. je třeba vykládat s přihlédnutím k § 40 odst. 4 s. ř. s. Podání musí být předáno soudu, s výjimkami představovanými předáním držiteli poštovní licence, zvláštní poštovní licence nebo orgánu, který má povinnost je doručit. Předáním soudu přitom nelze rozumět nic jiného než doručení soudu. Vzniknou-li pochybnosti o doručení, postačuje v případě zmíněných výjimek prokázat předání k přepravě, zatímco v ostatních případech je třeba zpravidla prokázat předání, tj. doručení, soudu.“ Odkázat lze také na rozhodnutí Ústavního soudu (dostupné na <http://nalus.usoud.cz>), např. usnesení ze dne 22. 1. 2009 ve věci sp. zn. III. ÚS 2361/08, podle kterého „je evidentní, že žaloba stěžovatele ve formě elektronického podání (neopatřeného zaručeným elektronickým podpisem) není úkonem učiněným prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence ani předáním orgánu, který má povinnost je doručit, u něhož pro zachování lhůty postačí předání k přepravě (srov. obdobně sp. zn. I. ÚS

250/05). Proto se uplatní coby rozhodné, kdy žaloba došla soudu.“

Zohlednění okamžiku odeslání datové zprávy se pak nejeví vhodným ani z hlediska faktického a z hlediska zachování právní jistoty. Webový portál informačního systému datových schránek (jakožto výchozí klient pro práci s datovými zprávami; dostupný na adrese [httpS://www.mojedatovaschranka.cz](http://www.mojedatovaschranka.cz)) totiž jak v přehledu odeslaných zpráv, tak i v detailu konkrétní datové zprávy na doručence zobrazuje uživateli přesné časové informace (v rádech vteřin) pouze o dodání a doručení datové zprávy, nikoli však již o jejím odeslání.

(-)

Pro úplnost lze konstatovat, že ustanovení § 18 zákona č. 300/2008 Sb. mezi skupiny osob, které činí úkony vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky, zahrnuje pouze fyzické osoby, podnikající fyzické osoby a právnické osoby, tedy nikoliv jiné orgány veřejné moci vystupující v určitém vztahu v jiném postavení, nežli vrchnostenský úřad. Vzájemné doručování mezi orgány veřejné moci prostřednictvím datové schránky předpokládá § 17 zákona č. 300/2008 Sb. Je-li však orgán veřejné moci jedním z účastníků řízení, musí být v souladu se zásadou rovnosti účastníků soudního řízení v rovném postavení s ostatními účastníky (§ 36 odst. 1 s. ř. s.). Je tedy zcela nepřipustné, aby při posuzování zachování lhůty stanovené soudním řádem správním platila pro účastníky odlišná pravidla.

tohoto sporu byla ukončena rozsudkem v květnu 2010, ve kterém byla společnost LimeWire shledána vinnou z porušování autorského práva. Druhá fáze sporu je představována tímto rozhodnutím, který zakazuje šíření programu LimeWire. Třetí část sporu se týká výše škody. Vydání rozsudku o náhradě škody se očekává začátkem roku 2011.

Podstatou nyní vydaného rozhodnutí soudu je schválení dohody obou stran sporu o tom, že program LimeWire se již nebude dále rozšiřovat. Žalobci a soud využili angloamerického právního institutu „*permanent injunction*“, volně přeložitelného jako „*trvalý soudní příkaz*“. Návrh trvalého příkazu podaly strany v září 2010, soud tento návrh dne 26. října 2010 schválil.

Podle amerického autorského zákona (Copyright Act) lze žalobcům udělit soudní ochranu, pokud tím lze předejít budoucím porušením autorského práva.² Soud v tomto případě potvrdil, že všechny podmínky pro udělení „*permanent injunction*“ byly splněny: (1) žalobci utrpěli nenahraditelnou újmu, (2) jiné opravné prostředky, jako je náhrada škody, jsou nedostatečné pro kompenzaci způsobené újmy, (3) vzhledem k rovnováze mezi těžkostmi žalobce a žalovaného, je spravedlivá náprava věci zaručena, a (4) veřejný zájem není tímto trvalým příkazem poškozen.

Důkazní břemeno leží na žalobcích, kteří musí prokázat, že náhrada škody není právním nárokem, který je pro řešení sporu dostatečný. Co se týče první podmínky, americké soudy často používají domněnku, že porušení autorského práva vždy představuje nenahraditelnou újmu. V posuzovaném případě se jedná o tak rozsáhlé porušení autorských práv, že je více než pravděpodobné, že žalovaný nebude schopen případnou náhradu škody uhradit v plném rozsahu. Navíc, ani uhrazení škody vzniklé v minulosti by nezastavilo aktuální a budoucí sdílení nelegálně držených souborů. Takového cíle lze dosáhnout pouze pomocí trvalého příkazu, což naplňuje druhou podmínku. S posledními dvěma požadavky neměl soud již žádné argumentační obtíže. Soud v podstatě odmítl zohlednit zájmy LimeWire, neboť její obchodní model je postaven na porušování autorských práv. Ohledně čtvrté podmínky soud pouze konstatoval, že tento trvalý příkaz sleduje veřejný zájem a nemůže být s ním v rozporu.

Rozhodnutí se po vypořádání těchto podmínek, pečlivě věnuje obsahu trvalého soudního příkazu: společnosti LimeWire bylo zakázáno jakýmkoliv způsobem zneužívat díla chráněná autorským právem, zejména jejich kopírováním, reprodukcí, stahováním, distribucí, sdělováním veřejnosti, uploadováním, odkazováním na ně a veřejným přehráváním. Rozhodnutí dále ukládá řadu jiných povinností: LimeWire nesmí např. přímo či nepřímo podporovat uživatele internetu, aby využívali jiný podobný systém sdílení souborů (např. Piratebay, eDonkey, eMule apod.) nebo, aby zdrojový kód svého

Asociace amerického nahrávacího průmyslu proti LimeWire

Martin Orgoník

Soud	U.S. District Court, New York
Sp. zn.	No. 06 Civ. 05936 (KMW)
Datum	26.10.2010
Dostupnost	Rozhodnutí dostupné na webových stránkách žalovaného (www.limewire.com), dosud nepublikováno.

Společnosti LimeWire, která vyvinula stejnojmenný software umožňující lidem sdílet hudební a filmové soubory přes internet, přikázal newyorský soud, aby omezila funkčnost jejich aplikací. Podle rozhodnutí nesmí společnost dále rozšiřovat a podporovat software LimeWire, který patří mezi nejčastější pirátské peer-to-peer programy. Soud zdůraznil, že v posledních dvou letech byl z jediné stránky www.download.com stažen tento program 50 milionkrát.

Spor začal žalobou z porušování autorského práva v říjnu 2006. Hromadnou žalobu proti společnosti LimeWire (Lime Wire LLC, Lime Group LLC) a zároveň proti Marku Gortonovi (Chief Executive Officer) a Gregovi Bildsonovi (Chief Technology Officer) podaly velké „nahrávací“ společnosti.¹ První fáze

1 Seznam všech žalobců: *Arista Records LLC; Atlantic Recording Corporation; BMG Music; Capitol Records, Inc.; Elektra Entertainment Group Inc.; Interscope Records; LaFace Records LLC; Motown Record Company, L.P.; Priority Re-*

cords LLC; Sony BMG Music Entertainment; UMG Recordings, Inc.; Virgin Records America, Inc.; Warner Bros. Records Inc. Ze soudní dokumentace vyplývá, že žalobci byli v řízení společně zastupováni asociací „Recording Industry Association of America“.

2 Srov. 17 U.S.C. § 502(a) a násl.